

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára: Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D Hirdetések díjszabás szerint Megjelenik naponta délben	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek			

Megkezdtek Ulain ragalmazási pörének tárgyalását.

— Budapesti tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, jan. 19.

A kecskeméti törvényszék tegnap kezdte meg Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselő ragalmazási bünpörének tárgyalását, aki mint ismeretes, egy kecskeméti népgyűlésen azzal vádolta meg a kormány tagjait, hogy a Hitelbanktól és a Tengerhajózási részvénytársaságtól ingyen részvényeket kaptak.

Ulain a tárgyalás megkezdésekor a bizonyítás elrendelését kéri és azt állítja, hogy inkriminált beszédében nem az mondotta, hogy megvesztegetésként ingyen, hanem bizonyos szolgálatokért kedvezményes áron kapták az említett részvényeket.

Bardócz ügyész a kérelem elhangzásakor közbevág és kéri, hogy a bíróság ne engedjen politikát bekeverni a bűnügybe.

A bíróság elutasítja ezután Ulain kérelmét és felolvassa Ullmann Adolf, a Hitelbank vezérigazgatójának vallomását, Ullmann a rendőrség előtti kihallgatásakor kijelentette, hogy intézete ingyen részvényt senkinek sem adott és ügyfeleinek csupán jelentéktelenebb összegű kedvezményt biztosított, ezért azonban semminéven nevezendő eljenzolgáltatást nem fogadott el.

A tárgyalás során még felolvasták Seifovszki házelnök és Rakovszki belügyminiszter, valamint a jelenleg Londonban tartózkodó Nagy Emil volt igazságügyi miniszter vallomását.

A tárgyalást folytatják.

Két új hid épül a Bán-ságban.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, jan. 20.

Torontál-Teme-megye mérnöki hivatala két új bánági hid tervezésén dolgozik, melynek megvalósítása esetén a környék forgalma jelentős mértékben megnagyobbodik. A két új hid közül az egyik Surján község határában épül és a Temes-folyón vezet át, míg a másik Margitcán készül el és a Berzaván vizszeresztül.

Az új hidak felépítésére alkalmas terepet — értesülésünk szerint — már kikeresték, sőt már megkezdették a terep megfelelő előkészítéséhez szükséges munkálatokat is, melyek máris előrehaladott stádiumban folynak. Az előmunkálatok befejezése után, a tervek jóváhagyás esetén, rövidesen hozzálatnak a két új hid felépítéséhez.

Elsimulóban a kormányválság.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jan. 19.

A mai ünnep is elvonta a hivatalos köröket a politikai élettől. Még Pasity miniszterének is, aki még vasárnap is beszokott járni hivatalába, ma nem kereste föl kabinetjét csak estefelé.

A kormány tagjai a királlyal együtt résztvettek azon az egyházi ünnepségen, amelyet a szék székházban tartottak.

A nem hivatalos köröket azonban ma is nagy izgalomban tartották azok a hírek, amelyek dr. Surmin és dr. Drinkovics horvát miniszterek konfliktusa körül támadtak. A két horvát miniszter ugyanis már régen nem nézte jó szemmel, hogy az egyes horvátországi hatóságok olyan rendszabályokat alkalmaznak Horvátországban majdnem kivétel nélkül, amelyek alkalmasak arra, hogy általános elkeseredést okozzanak.

A hatóságok ugyanis olyanokat is kiméletlenül üldözöbe vettek, akik nemesak hogy távol állanak Radics politikájától, hanem monarchisták és az államegységnek előharcosai. Surmin és Drinkovics nyíltan fejezték ki előlötti elégedetlenségüket és főleg a független demokratákat okolják a történetek miatt.

A két horvát miniszter ma délelőtt újból konferált a kormány néhány tagjával, amelynek eredménye azonban nem ismeretes eddig. A kormányzó pártokban remélik, hogy sikerül rövidesen ezt a nézeteltérést kiküszöbölni, annál is inkább, mert a baj alapjául szolgáló okok nem is a kormány hibájából keletkeztek. Annál inkább nem tartják kormányzó körökben válságosnak a helyzetet, mert a választás már igen közel van és ezért minden nagyobb zavaró momentumot el kell kerülni.

A Léderer bűnügy hullámai.

— Budapesti tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, jan. 19.

A Léderer-ügyben a nyomozás legfőképpen most odairányul, hogy tisztázza a rablógyilkos kommunutáni szerepét.

Megállapítást nyert, hogy Léderer az egyéni akciók egész sorozatát követte el. Minden felhatalmazás vagy utasítás nélkül tisztán saját felelősségére ártatlan embereket gyilkolt meg, amelyekért az akkori zavaros idők miatt, mai napig sem vette el méltó büntetését. Bebizonyosodott többek között, hogy Du-

A Vreme a kormányban lévő nézeteltéréseiről.

A Vreme mai száma foglalkozik a kormányban felmerült nézeteltéréseiről. A kormányban váratlanul megnyilvánult nézeteltérés — mondja a Vreme — azért jelentősebb ma, mert választások előtt állunk és most éppen ezért igen nehéz volna tisztázni a helyzetet, ha bekövetkezne a válság.

Ha a krízis csak Surmin és Drinkovics kilépésére szorítkoznék, úgy nem lenne nagyobb baj és a kormány erősebb megrendülés nélkül folytathatná tovább a munkáját a választások foganatosítására.

Ha azonban a válság nagyobb mérvet ölt és bekövetkeznék, amiről szintén sokat beszélnek, a független demokraták visszalépése a kormánytól, akkor a krízis nagyobb volna, mert ez a választások lényegesen befolyásolná. Esetleg a választások eredményét némileg megváltoztatná.

Eppen azért valószínű, hogy sikerül a békés megegyezés és kikerülhető lesz a válság.

A kormányban fellepett egyenlenségről szóló hírek természetesen nagy örömet okoztak a Davidovity-féle demokrata frakciónak, amely már csak azért is nagyjelentőségűnek tartja ezeket, mert a horvát kérdéshöz keletkeztek, amely már nemcsak kormányokat bukított meg, hanem pártokat is kettészakított.

A mai helyzet azonban annyira javult már, hogy remélhető a kormányban lévő harmóniájának visszatérte.

A kormány különben ma már rendeletet adott ki horvátországi közegeknek, amelyben szigoruan utasítja őket, hogy tartsák magukat a törvények rendelkezéseivel és kerüljenek minden hivatalos hatalommal való visszaélést.

naföldváron sajátkezűleg felakasztotta a Központi-szálló Kovács nevű tulajdonosát, Tabon pedig ugyancsak kivégezt két ártatlan polgárt.

A Léderer-ügy különben a nemzetgyűlés legközelebbi ülése elé kerül. Mesko Zoltán képviselő ugyanis interpellációt nyújt be a házelnökséghez, melyben arra kér felvilágosítást, hogy kerülhetett Léderer Gusztáv tartalékos tiszt létere a hadseregbe akkor, amikor kiváló képzetű aktív katonatiszteket elbocsátottak állásukból. A másik kérdés, amelyre információkat követel, az, miképpen vehetett el Léderer tiszt létere kétes multu nőt feleségül.

Elfogták Jellinek Mortont.

— Budapesti tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, jan. 19.

Miskolcra jelentik a „Magyarország”-nak, hogy Jellinek Mortont, akit különféle szélhámoságai, milliós csalásai és sikkasztásai miatt öt esztendeje Európaszerte köröznék, váratlanul elfogták. A magyar bünyügyi hatóságok megtudták, hogy Jellinek elhagyta eddigi olaszországi buvóhelyét és gyalogszerrel a borsodmegyei Mezőkeresztesre indult régi szeretőjéhez. Vasárnap este a csendőrség le-be állt és a szerelmeséhez visszatért hirhedt szélhámos letartóztatta.

Jellinek Budapestre szállítják és ott várja be sorsának további intézését.

Tisztázzák Robozék kolozsvári szereplését.

Budapest, jan. 19.

A Roboz-fivér k hazaárulási pörében a mai folytatódó tárgyaláson több Romániából kiutasított személyiséget hallgattak ki, akik részletes képet festettek Robozék kolozsvári mahinációjáról. A tanúk egybehangzó állítása szerint a sziguranca detektívei úgy beszéltek mindig Robozékról, mint barátjaikról, akik spili munkát végeznek a román hatóságok részére.

Ugy a vád, mint a védelem részére újabb tanúk kihallgatását kérték a bizonyítás kiegészítése érdekében, aminek a bíróság többé-kevésbé helyt is adott.

A tárgyalást kedden folytatják.

Meggyilkolta és feldarabolta menyasszonyát.

London, jan. 19.

Sötét bűnügyet leplezett le a londoni rendőrség, melynek elkövetési módja nagyon hasonlít a legutóbbi münsterbergi és csepeli recepthoz.

Camerot Elsie londoni gépirónót elcsalta a vőlegénye, Korant Thoru magántisztviselő a lakására, ahol elcsábította majd válogatott kinzások közepette meggyilkolta. Holttestét szinte szakértelemmel feldarabolta és az egyes részeket a tyukketrecbe rejtette el. A házbeliek a sajtóságos hullaszagra lettek figyelmesek, megvizsgálták a tyukketrecet, ahol emberi láb és kézdarabokat találtak. Értsítették a rendőrséget, amely aztán vállatára fogta a fiatal embert. A tárgyi bizonyítékokkal szemben belátta a tagadás hiába-valóságát és beismerte a szörnyű bűntettet. A gyilkosság elkövetésének és az áldozat feldarabolásának indítékairól nem tudott elfogadható felvilágosítást adni.

A becskerek-i iparfelügyelőség kimutatása a Vajdaság gyár- iparáról.

Üzembeszűntetések és üzemredukciók. — A pénzügyi megbénította a nagyipart.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, jan. 20.

A becskerek-i munkafelügyelőség (Inspekcija Rada) most készítette el statisztikai kimutatását az elmúlt 1924-es esztendőről. A terjedelmes kimutatás adataiból általános érdekességükön fogva helyénvalónak találtunk néhányat leközölni.

Az évi jelentés szerint a múlt esztendőben száználvannegy esetben kértek és kaptak ipartelep engedélyt, még pedig száztizenkilenc esetben új telep szervezésére, hatvanöt izben pedig már meglévő telepek kibővítésére. Nagyobb gyáralapítás mindössze egy volt, Szubotícán, ahol kalapgyárat létesítettek, mely a két szomboljai ipartelep elvesztésével mindenestre jelentős piacot nyer a Vajdaságban. A területileg és az üzemi berendezkedés tekintetében is megnagyobbodott ipartelepek sorában az első helyet foglalja el a becskerek-i villanytelep. Három modern és új elektromos teleppel is gazdagodott a Vajdaság. Az egyik Pancsevón létesült, a másik kettő pedig a Bácskában.

Az ipartelepek megnagyobbításáról és új gyárak alapításával szemben elszomorító adatokat közöl az a statisztika, mely az üzembeszűntetésekkel és üzemredukciókkal foglalkozik. A pénzkrisis, mely minden kivételtől és más nehézségeknél jobban ráfeküdt a nagyiparra, megfojtott és megbénította egy egész sor életképesnek nyilvánult nagyjövőjű vállalatot. A pénzügyi folytán megszűnt ipartelepek között a legjelentősebb az egyik mozsádjai butorgyár és a szubotici „Danica” cipőgyár. Számtalannak vesztése a vajdasági gyárparnak a gombosi kendergyár megszűnése, amelyben a múlt évben pusztított irtózatos elemi esapás, az árvíz állította meg az alkotó munkát.

Az ipari balesetek számáról szóló kimutatás szerint a múlt évben 1109 balesetet jelentettek be az iparfelügyelőségnek. A közölt esetekből tizenkilenc halálos volt és közülük tizenkétfőnél, tíz pedig a szabadban történt. Legtöbb baleset a malomiparnál fordult elő, százalékokban kifejezve 21,87, azután pedig sorrendben a faiparnál (12 százalék).

Az iparfelügyelőségek az 1924-es év folyamán hatszázhuszonhat gyár-
vizsgálatot tartottak, hatszáz üzemben. Huszonhat üzemben szükségessé találtak a vizsgálatot megismételni. Százhetvenöt teleptárgyalásban vettek részt és harminenyele esetben megvizsgálták, hogy az újonnan létesített ipartelep megfelel-e az érvényben lévő előírásoknak. Tizenkét izben közvetítettek nagyobb munkaszervezetekben.

Sztrájk a Vajdaság területén mindössze négy volt, ami annak a jele, hogy maga a munkásság is belátta az ipar súlyos, szinte válságos helyzetét és nem akarta tömegmoz-

Önként jelentkeztek a kleki gyilkosság tettesei

Ujabb letartóztatások. — Romániából jöttek vissza a tettesek.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, jan. 20.

Jelentette a „Torontál”, hogy a múlt hét folyamán a szomszédos Klek község előtt a járó-kelők egy hullára bukkantak, amely a külső nyomokból ítélve, erőszakos halálnak esett áldozatul.

A megejtett nyomozás csakhamar világosságot derített az esetre. A csendőrség rövidesen kiderítette, hogy a hulla Erszki Makszo becskerek-i földművelővel azonos, aki Banatszkidvorra ment volt ki, hogy ottani földjéről fát hozzon be Becskerekben lévő házához. A nyomozás folyamán kiderült, hogy Erszki Makszo egy Turinszki Dusan nevű társával együtt ment ki a földjére. Visszajövet megálltak egy kleki kocsma előtt és itt eddig még ismeretlen okból szóváltásba elegyedtek néhány kleki német legénnyel, akik megfenyegették őket, majd mikor ők a faluból kihajtottak, utánuk értek és botokkal addig verték őket, míg Erszki Makszo összeesett és ott maradt a földön.

galmakkal gyengíteni amugy is labilis pozícióját. A sztrájkok közül egyike volt a legjelentősebbnek a becskerek-i Bencze-féle butorgyár munkásainak munkabeszűntetése.

A munkaadók és munkások között feimerült vitás kérdésekben 281 esetben döntöttek az iparfelügyelőségek.

Az érdekes kimutatás adataiból kétségkívül világos és áttekinthető kép alkotható az elmúlt esztendő gyár-
iparáról. Az üzemek csaknem kivétel nélkül tartózkodtak a nagyobb beruházásoktól és főleg csak arra szorítottak, hogy a jelenlegi keretek között megmaradva, megtartsák mostani vevőöröküket. A nagyipar fejlődéséről az elmúlt esztendőben nem lehetett szó — legfeljebb a Vajdaságban.

TÖZSDE

Január 19.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 123 és ötnyolcad, Budapest 72, Newyork 519 és háromnyolcad, Milánó 2167, Prága 1560, Wien 7320, Varsó 101, Szófia 375, Bukarest 271, Beograd 840, London 2481-50, Páris 2805.

Budapest. (Zárlat.) Szokol 2148—2168, dinár 1131—1157, dollár 71280—71360, Páris, francia frank 3922—3942, Bukarest, lei 379—385, Wien, osztrák korona 10180—10280, Beograd 1157—1163, Milánó 3006—3022, Newyork 72280—72610, Prága 2168—2180.

A dinár emelkedése folytán

árúkat: női, férfi gyermekharisnyák, kötött, szövött és trikóárúk, zsebkendők, selyemátlak, kamáslik, selyemruhák, selyembuzuk és az összes rövidtűre cikkek mélyen lezártított, olcsó áron kaphatók

Klein Jenő Izerkafa, Lovoslav Trebity-nél V. Becskekerek, Aleksandrova (F5) u. 12.

A nyomozás rövidesen nagyon sok terhelő körülményt hozott össze három kleki legény: Dáma Miklós, Augusztin János és Post Miklós ellen, akik a nyomozás alatt, félve a bekövetkezendőtől, meg is szöktek Romániába.

A tegnapi napon azonban a három legény váratlanul visszaérkezett és önként jelentkezett a csendőrségen. A három szökevény ugyanis azt hallotta Romániában, hogy tetűkért a hatóság a szüleit fogta le és vonta felelősségre (ami természetesen nem volt igaz) és családjukat a kellemetlenségtől megmenteni jöttek vissza és jelentkeztek önként.

Kihallgatásuk alkalmával olyan terhelő körülmények merültek föl újabb három kleki legény ellen, hogy a csendőrség Gesztrich Miklóst, Repp Jánost és Stumpf Jánost azonnal elfogta. Az első három legény vallomásaiból arra következtet a csendőrség, hogy az Erszki Makszon ejtett halálos késszurás tettesét Gesztrich, Repp vagy Stumpf közül kell megtalálni.

A hat elfogott fiatal parasztleányt, akiknek egyike sem töltötte be még a huszonkettő éves, a csendőrség tegnap beszállította a becskerek-i ügyészség fogházába.

A Bácskában mindenütt életbelepett az új üzleti záróra.

Becskekerek, jan. 20.

A napokban járt le a három hónapos határidő, melynek tartama alatt rendezni kellett az üzleti záróra és a vasárnapi munkaszünet gyakorlati alkalmazásának kérdését. Imeretes, hogy a kereskedelemügyi minisztérium a munkásvédelmi törvénnyel kapcsolatban végrehajtási utasítás küldött az egyes hatóságoknak, amelyben utbaigazításokat ad a kérdés rendezésére és egyúttal lehetőséget szolgáltat arra is, hogy a kétségkívül nagy problémát mindenütt a helyi viszonyoknak megfelelően az érdekelte munkaadó és munkáskörök meghallgatásával döntsék el. Mivel az erre a célra adott határidő eltelt, érdekesnek tartottuk megérdeklődni a becskerek-i kereskedelem- és iparkamaránál, mennyire vasosították meg a Bácskában a kereskedelemügyi minisztérium erre vonatkozó rendelkezését.

A kereskedelem- és iparkamarában érdeklődésünkre kijelentették, hogy tudomásuk szerint már minden bácskai városban és községben rendezték az üzleti záróra és a vasárnapi munkaszünet kérdését és sikerült ez ügyekben végleges megállapodásra jutni az alkalmazottakkal is, úgy hogy békés uton oldották meg a problémát. A közönség, mint minden újítást, ezt is nehezen szokta meg és az új rendszerrel járó kényelmetlenségeket bizony az első napokban dühözgva tűrte. Azóta már a közönség is hozzászólt ezen új rendhez és igyekszik vásárlásait a megállapított időn belül elvégezni, úgy hogy forgalmi károsodás nem éri az érdekelteket.

HIREK

— január 20.

A pénzügyminiszter Pasitynál, Beogradból jelentik: Pasity Nikola miniszterelnök tegnap este fogadta Sztojadinovity Milán pénzügyminisztert, aki párisi útjának eredményéről referált.

Az SHS—magyar tárgyalások, Beogradból jel: Az SHS—magyar tárgyalások a tegnapi napon is folytatódottak. A görög keleti egyházi ünnepre való tekintettel az SHS bizottság nem tartott ülést és csak a magyar megbízottak ültek össze értekezletre, amelyen Walter Emil elnöklettel megtárgyalták a rövidesen napirendre kerülő ügyeket.

Szomaházy gyásza. Budapestről jelentik: Szomaházy István kiváló magyar író felesége tegnap ötven éves korában Budapesten hirtelen elhunyt. Temetésén testületileg részt vesz a budapesti írógárda.

Rabbi beiktatás Vrsacon. Január 21-én, szerdán ünnepélyes keretek között történik meg Vrsacon dr. Fischer Lipót vrsacai főrabbi beiktatása, amelyen dr. Alkalay Izsák országos grandrabbi is részt vesz. Az ünnepségek programja a következő: A községi képviselőtestület délután két órakor diszközgyűlést tart, amelyen üdvözlő dr. Alkalay Izsák grandrabbit. Utána ünnepi istentisztelet, dr. Alkalay hitszónoklatával, Fischer Lipótnak az új főrabbinak installációs beszédével. Istentisztelet után dr. Fischer főrabbi fogadja a hitközség és különféle testületek tisztelgését.

A párisi SHS követ Beogradban. Beogradból jelentik: Dr. Spalajkovity párisi SHS követ tegnap este Beogradba érkezett, ahol a király kihallgatáson fogadta. Spalajkovity a mai nap folyamán Travnikba utazik, ahol népgyűlésen vesz részt.

Rablógyilkos iparművész. Wtéből jelentik: Bécsben az este elfogták Wegmeister Károly 23 éves iparművészt, aki szombaton délután a Karlsplatz egyik kapujában megtámadta és lezurta Geisler Berta 23 éves magántisztviselőnőt és elrabolta harminemillió koronát tartalmazó kizsitáskáját. Az elrabolt pénzből már csak tizenhat milliót találtak a gyilkosnál, a többin fehérneműket és ruhákat vásárolt.

Az Ember tragédiáját újra elő szabad adni. Kolozsvárról jelentik: Most egy évvel ezelőtt történt, hogy a belügyminiszter betiltotta az Ember tragédiájának színe hozatalát. Ezt az intézkedését azzal indokolta meg, hogy Madách drámája a marosvásárhelyi színházi közönségre irredenta tüntetésekre inspirálta. Legújabb értesülésünk szerint dr. Jorga Miklós erélyes közbenjárására a belügyminiszter tiltó rendelkezését visszavonta s az Ember tragédiájának előadását ismét engedélyezte.

Megtalálták Salamon templomát? Jeruzsálmából jelentik, hogy az Omarmeeset renoválási munkálatainál egy eddig még nem ismert új épületrész által fedett lépcsőre bukkantak, amelyet a régi Salamon-templom egy épen maradt részének tartanak.

Az eredeti vingai bonbon tagadhatatlanul a legfinomabb csemege. Gyártja az Ambrozia.

* Frou-Frou, Heilbac és Halévy híres színműve filmen. A főszerepben Franciaország legnépszerűbb, legpajkosabb filmprimadonnájával, Gina Paerme-mel. Egy kacagó csintalan bájos lányka megható tragédiáját hozza elének a darab, aki boldogtalan házasságában megtörik és áldozatul esik. Könny és mosoly ez a finom darab, amelyben az összes szerepeket Páris legelső művészei játsszák 20-án és 21-én, a Balkán Bioszkópban.

A legutóbbi orosz trónpretendens: egy tíz éves fiú. Rómából jelentik: Trieszben új orosz trónpretendens bukkant föl. A neve Nikolaj Nikolajevics, legalább ő annak mondja magát és apja állítólag Párisban lakik. Trieszbe Odesszából jött, de nagyon megviselt állapotban. A legutóbbi orosz trónpretendens mindössze tíz esztendő.

A fővámgazgatóság rendelete. A fővámgazgatóság tegnap rendelet-magyarázatot küldött Beeskerekre, amelyben közli az itteni vámhivatallal, hogy a karnaubi viasz behozatali vám alá tartozik, amennyiben gyertya feldolgozás céljára használják fel, más esetben ellenben vámentes.

* Az eredeti Vingai bonbont, a híres Draskovity-mester eredeti receptje alapján az SHS részére kizárólag az Ambrozia gyártja.

Klasszikus estély a „Vojvodina”-kávéházban. A Jaczkó-féle művészsalonzonékar, mely estéről-estére nívós művészi muzsikával szórakoztatja a beeskereki „Vojvodina” (Rózsza) kávéház közönségét, felújítja a múlt télen annyira kedvelt és népszerűvé vált klasszikus zeneestélyeket. Az első ilyen zeneestély január 22-én, csütörtökön este lesz nyolc órai kezdettel, melynek értékes műsorát, igazán nagy gondtal és művészi érzékkel állították össze. A műsoron a zene halhatatlan mesterének legkiválóbb művei szerepelnek s ha ismerjük a zenekar képességeit, kétség sem férhet ahhoz, hogy művészi cseményben lesz része annak a közönségnek, amely csütörtökön este a Vojvodinába ellátogat. A műsor különben a következő: Mendelsóhn—Bertholdy: Kriegsmarsch der Prister aus der oper „Athalia” és a Fingalshöhle (Hebriden), B. Smetana: Verkaufte Braut, Fantasie. Ch. Gounod (D. Alard): Faust. Hegedűszó, előadja: J. Jaczkó karmester. Liszt Ferenc: Második magyar rapszódia (köz-kívánatra) és Liebes traume I. S. Bach: Zweite Satz aus dem „A-moll konzert” zongoraszó, előadja Stanislaw Opermann. E. Grieg: Morgenstimmung, Amtras Tanz, R. Wagner: Tannhauser. (Fontorie). — Belépődíj nincs.

Felfedezték Tutankhamen feleségének sírját. Londonból jelentik: Az Egyiptomban királysírok után kutató expedíció felfedezte Tutankhamen feleségének a sírboltját.

* Az összes gyógytud. orvosa, dr. Vlastimir Ivkovity, okleveles gyermekorvos, lakik és rendel a Dungserszki-palotában (sörgyár) Buzatér, a nagyhid mellett, délelőtt 8—9-ig és délután 3 és fél órától 5-ig.

Szaporodnak a női ügyvédek Angliában. Londonból jelentik: Újabb 20 nő tette le a jó eredménnyel az ügyvédi vizsgát. Az angol ügyvédnők száma ezzel 42-re emelkedett.

Beeskereki részvénytársaság az első és második Duna-öblözet lecsapolására.

Huszezer forint alaptőke. — Több százezer hold árvízmentesítésére. — Az igazgatóság átért a halászatra. — A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jan. 20.

A napokban beszámolt a „Torontál” a beeskereki folyamnézői hivatalban készülő nagyszabású tervezetről, amely a harmadik, negyedik és ötödik Duna-öblözet lecsapolásáról és árvízmentesítéséről szól. Az órási kiterjedésű vízzel borított területet József császár ajándékozta az akkori határörvidékek és tulajdonjoga felett még ma is hosszantartó tárgyalások és perlekedések folynak a vármegye és a megye déli határszélén fekvő községek között, melynek egyes érdekesebb fázisairól már több ízben beszámoltunk. A folyamnézői hivatal mindenképpen érdekes és nagyjelentőségű tervétől különállóan, de ezzel némi-képpen összefüggő régi beeskereki alakulatról kívánunk most megemlékezni, melynek létezéséről a beavatottakon kívül alig tudnak Beeskereken.

Évtizedekkel ezelőtt „Sorger” címen részvénytársaság alakult, akkoriban sem-nagy, de ma már szinte nevetségesen csekély összeggel,

huszezer forinttal, melynek vezetőségében ismeri beeskereki személyiségek foglaltak helyet. A társaság akkoriban koncessziót szerzett a magyar földművelésügyi minisztériumtól az első és második Duna-öblözet lecsapolására és árvízmentesítésére. Az engedélyen kívül azonban, a többszázezer holdra terjedő árterület vízének eltüntetéséhez pénz is kellett, még pedig az akkori viszonyokhoz mérten is sok pénz, számos millió aranyforintban, aminek előteremtéséről komolyan gondolni sem lehetett. Az akkori boldog időkben megszokott kedélyességgel csakhamar segítettek a nagy bajon és a részvénytársaság habozás nélkül áttért az árterület gazdaságosabb felhasználásához. Az árvízmentesítő- és lecsapoló-társaság tehát áttért a halászatra, mely mindenesetre kevesebb fáradsággal járt és érdekesebb volt mint az árvízlecsapolás.

Öreg beeskerekiek állítják, hogy az igazgató-ág évenként lerándult a Duna-öblözetre és ott tartotta vig horgászás közben a rendes és rendkívüli üléseit. Hogy mi történt azóta a „Sorger” r.-t.-gal, nem tudjuk. Egyesek szerint ma is létezik, alapítókéje összezsugorodva, de még mindig megvan, csak az igazgató-ág szokott le az ülésekről, illetve a halászásról, a Duna-öblözet halainak legnagyobb öröme.

* A Kadima sportklub tánccal egybekötött kabarédélutánja folyó hó 25-én, vasárnap délután 4 órai kezdettel a Korona-szálló tánctermeiben lesz. A kabaréműsort Láng Imre zenetárnar és Flesch Lipót rendező tanítja be. A műsorról csak annyit, hogy több kedves meglepetésben lesz része a közönségnek. A táncdélután iránt már most nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Egy ismeretlen Rafael-képet találtak Angliában. A londoni Westminster Gazette jelenti, hogy az angolországi Sheffieldben megvásárolt egy műgyűjtő egy régi képet, mely egy ma már elszegényedett családban apáról-fiúra szállt. A műgyűjtő megvizsgáltatta Londonban a régi festményt, mely egy mitológiai jelenetet ábrázol Cupidóval. A szakértők szerint a kép Rafael műve.

Aki sárga briliántst fehérre változtat. Prágából jelentik: Nagyszabású csalásokat követett el egy amerikai, aki magát dr. Harris vegyész-mérnöknek mondotta. Egy Jakobovics nevű prágai ékszerésszel sikerült elhitetnie, hogy ő saját módszerével sárga briliántokat fehérre tud átváltoztatni. Ilyen módon azután az ékszerésztől hat briliántgyűrűt vett át, amelyeknek értéke 185.000 korona. Egyéb csalásokat is elkövetett és most nyomtalanul eltűnt.

* Halesontnélküli fűzők, haskötők, melltartók teljes gummfűzők, orvosi rendelésre haskötők készülnek Arnstein Józsa fizőszalonjában Veliki Beeskereken, Vilzonov-tér, új Benó-ház.

* Villamosberendezéseket legújtaban készít és átzerel a Globus villamossági vállalat. Költségvetés díjtalan.

* Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Veszélyben az őszi vetések. Az őszi vetésekben a változatlanul abnormális száraz időjárás állandóan súlyos károkat okoz. A vetéshelyzet az enyhe és száraz idő miatt változatlanul kedvezőlen, a havazás további elmaradása veszedelmekkel járhat. Csak az hozhatna jelentős javulást, ha az abnormális időjárás más oldalról is megmutatkozna. A száraz időjárás miatt az egérkárok is egyre növekednek. Az esős időjárás itt is kedvező eredményekkel járna.

Mi van megírva a csillagokban.

Beeskerek, jan. 20.

Az emberiséget bizonyára már gyermekkorában is érdekelte a körülötte lévő természeti jelenségek lefolyása, hiszen nagyrészt existenciális volt rá nézve ezeknek a jelenségeknek a tanulmányozása és figyelembevétele. Mennyivel nagyobb hatást fejthetett ki rá nézve azután a legnagyobb, legmisztikusabb rejtély — az ég. Az el nem érhető rejtélyes ragyogású csillagok, az éjszakák méla társa a hold, a mindent éltető esodálatos: — nap. Bizonyos, hogy a csillagok tiszteletét és a csillagok járásának megfigyelését már az ősember kezdte meg, mert csak a folytonos megfigyelés, tanulmányozás tehetette lehetővé, hogy a csillagászat oly hamar jutott a fejlődés elismerésre méltó fokára.

A csillagászatnak a régi időben döntő fontossága volt a mindennapi életben is. A csillagok állásából, járásából számították ki egyének, nemzetek, vállalkozások sorsát. A tudományok haladásával a csillagászat tudománya természetesen lomtabbra került. De mint tudjuk, a divat előtt semmisen hal meg. Minden aluszik egy időre, hogy annál diadalmasabb új életre ébredjen. Ilyen a csillagászat is: az asztrológia is. Most a háboru után újra divatba jött az asztrológia játéka is és a világvárosokban a csillagászat, a jövendőmondók egész légköze áll készen a közönség pénztárcájának megkönyvitésére.

Minden év elején azonban rendes csillagászati évkönyveket is adnak ki ezek a csillagászatok, akiknek egyik legismertebbje Oesterreicher nyug. fótanító Göppingenben, Würtemberg. Nézzük hát mit jósol az 1925. esztendőre a csillagok prófétaja:

1925 évben az uralkodó csillagzat a Mars: az egész esztendő tehát inkább száraz mint nedves. Kevés szél lesz, de sok sulyos vihar.

A tavasz főleg száraz, hideg lesz. Sok dér, erős durva levegő június 9-ikéig.

A nyár olyan forró lesz ezzel szemben, hogy sok erdőégés lesz a forróság folytán. Az éjszakák melegnek és tikkasztóknak.

Az őszi száraz lesz. Kiváló bor terem az idén.

A tél meglehetősen hideg lesz 1925-ben és ugyancsak inkább száraz lesz mint nedves. Mint jelezte, kiváló bor terem az idén, de kevés komló és semmi dió, ezzel szemben a kártékony fergek rendkívül elszaporodnak.

A Mars év betegéget forró természetűek Vérfas, stb. Az ebben az

* Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukivitelre kaphatók — a beográdi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

* Tökéletes gyógyszer mindenemü reuma ellen. Egy év előtt nyitotta meg laboratóriumát dr. Rahlejev bakteriológus, a reuma elleni Radio-Balsamica gyógyszer feltalálója, amely gyógyszer mai napig az egyedüli legjobb szer mindenemü reuma ellen. A dr. Rahlejev-féle gyógyszer nemes-ak nálunk, hanem a külföldön is mint a leggyorsabban ható és legalaposabb reuma elleni gyógyszer ismeretes, amiről orvosok és ezer és ezer köszönőlevél tanuskodik. A Radio-Balsamica a legújabb elveken alapszik és ezért a szívre ártalmatlan, semmiféle nyomokat nem hagy sem a szervezetben, sem a bőrön. Olyan betegek, akik éveken át különböző fürdőkben kerestek gyógyulást, 2—3 üveg Radio-Balsamica használata után meggyógyultak. Ezen gyógyszer Beogradban a Koszovszka utca 43. sz. a lévő laboratóriumban készül és ott kapható is.

Dr. Pesic Áron

orvosi laboratóriuma

(Veliki Beeskerek, Nemanjina-u. 18.)

Wassermann szerinti vérvizsgálat mellett minden az orvosi praxisban előforduló klinikai, kémiai és mikroszkopai vizsgálatokat végez. Nevezetesen:

Köpet (tuberkulózis bacilluskra), Gromortartalom Vizelet, Belső. Húgy- és ivarszervek váladéka (tripper, syphilis), Vér (vérszegénység, malária) stb.

A Komédiában

kedden, január 20-án 7 és 9 órakor,
szerdán, január 21-én 7 és 9 órakor.

Szenzáció!

Szenzáció!

Ali baba és a 40 rabló.

szemképrázátató keleti mese 6 felvonásban,
a főszerepekben: Betty Blithe és A. Thomas.
Amerikai Goldwyn-produkció.

Jegyek elővételben
a Kovács cukrászdában kaphatók.

Jön! Január 22-én és 23-án. Jön!
Dasy a leányasszony, Lya Mará-val

Évben született gyermekek katonai érzelműek, hősök és olyan egyének főleg, akik tüzzel-vassal dolgoznak — tehát szakácsok és sebészek. (Kedves lesz a jövő esztendő, amely csupa sebeszt és szakácsot fog kitermelni.)

Ami most már a jóslásokat egyenként illeti, oly sok van, hogy nehéz volna őket mind felsorolni. Most már figyeljük meg, hogy a legközelebbi napokra mit jósol az asztrológiai iótámitó. Tehát:

Januárban a Mars a Kos-jegyében áll, ami háborús és tettekben mozgalmas időt jelent. Január 19-ikétől február 19-ikéig Németországban ez a helyzet: Kritikus a külföldhöz való viszonyra nézve, amelyek háborús bonyodalommal fenyegetnek a kereskedelemben és az iparban is. Sok válóper lesz ebben az időben. Az iskolákat és a gyermekeket veszedelem fenyegeti főleg árvíz által. Nagy árulás történik ez alatt az idő alatt.

Február 19-ikétől, március 19-ig: a pénzügyi életben sok újság történik. Egy magasállású egyének a beteg ége és a halála is ebbe az időpontra esik.

Egy nagyon kritikus, gonosz nap február 10-ike, amely különösen katasztrófális hatása lesz Németországra, Csehországra és az alpesi országokra. Ezen a napon öszezsküvések felfedezése, pánik, stb. lesz.

Azonban nemcsak a németeknél, más nációnál is akad bőven ilyen jó. Mit jósol például az olaszok leghíresebb csillagbálatója: Gran Pescatore di Chiaravelli. Az év első két hónapjára a következőket jósolja:

Januárban meghal egy magasrangú olasz hölgy. Keleten háború tör ki. Február 13., 14 és 15-én több országban heves földrengés lesz. Ugyanakkor ebben az időben több országban forradalom tör ki.

Március végén több politikai merénylet lesz. Áprilisban egy előkelő személyiség nagy veszélybe kerül. Májusban eljegyzik magát egy uralkodó fejedelem. Júniusban egy nemzet forradalomba megy uralkodója ellen. Juliusban egy uralkodót lemondatnak trónjáról, ami nagy zavarok okozója lesz. Julius 27-én egy uralkodó élete nagy veszélybe kerül.

Hát aki megéri, majd kontrollálja, hogy igazuk volt-e a csillagjósoknak.

Keresek állást, mint utazó,

mindenféle szakmában, esetleg segédi állást gyarmatáru avagy kézműáru szakmában.

Ajánlatok „Segéd” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 111

Fehérneműhimzést, monogrammozást és aszurozást elfogadok.

123
Cím a Torontál kiadóhivatalában.

Franciaországban több a koporsó, mint a bölcső.

A revéns drága ára. — Felartózatlanul halad Franciaország elnéptelenedése. — A városok felszívják a falvak népét. — Javulásra nincs remény.

Párisból írják: Ha az anyagi deficit súlyos, hazánkra a francia emberei életük deficitje még súlyosabb! Nem tegnap jelezték a veszélyt; előrelátó polgártársaink már rég rámutattak a francia születések könyörtelenül fokozódó csökkenésére s a vele járó gyászos következményekre. A születések csökkenéséből már a háború előtt egy iszonyú és elrejtő elnéptelenedés lett. Uraim gondolják meg! Több a koporsó, mint a bölcső! A háborúval a deficit még veszedelmesebben megnövekedett. Fölbecsülhetetlen ember-többség: az erő, szépség, fiatalság java tünt el örökre. S semmi javulás e pillanat óta! Franciaország végzetesen lépdel a halál felé! — Ezeket a tragikus szavakat Pinard tanár mondotta, mint korelnök a francia kamara megnyitó ülésén.

— Franciaországban nem lehet politika a realitásokon kívül. Nálunk a realitás ötven év óta az elnéptelenedés. Egy elnéptelenedett Franciaország nem tudja többé megvédeni pozícióját, se itthon, sem a gyarmatokban. Egy elnéptelenedett Franciaország a sóvárgás tárgya lesz. Magára vonja a tekintetet és óhajtottá teszi magát. Elnéptelenedett jóval a háború előtt is. A háború kegyetlen érvágásával csak sietette a krízist. Ime a legfőbb, minden kérdések között. Erre vezethető vissza a többi mind. — Ezt Henry Bordeaux mondotta november 11-én, a fegyverszünet évfordulóján.

— Mindent elmondottak már az elnéptelenedésről. Kivéve azt, hogy a baj nem szűnt meg, hanem súlyosbodik. A munkaügyi minisztérium statisztikái nem titkok. Olvashatja a külföld is. Képzhetjük, hogy a Szapora Németországban, ahol a születések száma egyre növekszik, s melynek lakossága 80 millió lesz a mi 30 milliónkkal szemben, milyen örömmel olvassák ezt a statisztikát. Genfben készíthetik az álom-békék jegyzőkönyveit. Semmit sem változtat ez azon az erkölcsi és anyagi kiegyensúlyozatlanságon, mely két nép között van, melyeknek egyformán szükségük van a táplálkozásra, amelyek közül az egyiknek egy 450.000 négyzetkilométeres területen 80 millió száját kell eltartania, míg a másiknak majdnem ugyanakkora területen, — de kövér és termékeny területen, csupán 30 milliót. Vegyük még hozzá a veszedelmet, amit az angolok zúdítottak nyakunkba azért, hogy elvették az összes német gyarmatokat és Németországot veszedelmes fiaival európai területükre zárták be. — Ime Léon Bailly az Intransigeant publicistája.

Huszezerrel csökken a francia lakosság száma negyedévenként.

Az utolsó népesedési statisztikák valóban megdöbbentőek. 1924 első negyedévében huszonnégyezer főnyi mínusz mutatkozik a születések és halálozások között. Önként vetődik fel a kérdés, mik e katasztrófális jelenség okai, melynek következtében Franciaország nehéz csatákat veszít, huszezer emberáldozattal negyedévenként, ittközet és ellenség nélkül s vajjon mik a rendszabályok, amikkel ez a nagy kultúrmentet utját akarja állni a végzetnek, mely felé minden nappal közeledik?

Vegyük előbb a közismert okokat, amiket kongresszusokon, parlamentben és sajtó anketókban már annyiszor felfedtek és letárgyaltak: Miért csökken a születések száma s miért oly nagy a gyermekhalandóság? — Mert rosszak a lakás- és megélhetési viszonyok, az emberek nagy többségének nincs ideje a gyermekekre s nincs lakása, hol őket elhelyezze, mert romlanak az erkölcsi-ök, mert a francia polgári mentalitás nem tágit az egyesrendszer mellől s míg a leggazdagabb családok sem akarnak több gyermeket, hogy ne oszadjon meg a vagyon, mert nagy az alkoholizmus és a vérbaj romboló ereje, mely a rossz higiénikus viszonyok közt korán sirba viszi a csecsmókat, mert a régi törvények, melyek megnehezítik a válást, nem kedvezőek a gyermekekre.

Az elnéptelenedés igazi oka.

Am mindezek csak felületi okok s éppen ezért maradnak a megszüntetésükre irányuló kísérletek eredménytelenek. A baj gyökere máshol keresendő s mondjuk ki minéljárt — orvosolhatatlan. A francia forradalom felszabadította a polgárságot, de megölte a francia parasztot, a nép életérejének éléskamráját, amelyből generációk táplálkoztak.

A francia parasztot kihalóban van. Nem életéreje csökken, hisz ma is termékeny és robusztus, de az egyre növekvő városok ölték meg. Vonzóerejük ellenállhatatlan s seregestől csalják kötömegeikbe a föld munkásait. A gazdag francia termőföldek megürültek s nincs ki többé megművelje a buzaföldeket és a szőlőhegyeket, nincs ki többé összerelje a juhnyájukat. A francia forradalom idejében még háromszorannyi paraszt volt mint ma. 1848-ban még 2 paraszt esett 1 városi lakosra, ma a városi lakosok száma már túlhaladja a parasztokét, 55 városi lakosra esik 45 paraszt! Ma egy millió és 500 ezer hektár föld nincs megművelve, mezey munkás hiányában! Egy millió 500 ezer hektár föld nem ad többé búzát. Lajos Fülöp alatt még 35 millió juh bégetett a francia réteken. Ma már jó ha kilenc millió van. Hová lett a szüreti munkás? — Eltűnt, fölfalták a városok. Innen kell hozni ügyel-bajjal szüret idejére. Bordeaux az idegenek hábelét gyűjti össze és küldi évenként szüret idejére Gironde szőlőhegyeire. Svéd tengerészek és német munkások, arab és spanyol napszámosok, s Középeurópa elszabadult proletárai — ezek ma a francia szüreti munkások. A girondei paraszt bezárja nyulait, tyúkjait, feleségét és leányait, ha jó a szüret s vele a veszedelem. A francia mezőségek kiürülnek, a parasztot felfalják a városok. Ez viszont egy föltartózh-

atlan történelmi folyamat, semmiféle rendszabály utját nem állhatja. A régi francia paraszt, pásztor, szőlőhegyi munkás, a régi Franciaország életéreje ma már a városi kötömegek között van. Utódaik már ipari munkások, kereskedők, hivatalnokok, vasutasok, utcaseprők, vagy esaternakotrók. Ki állíthatja meg — e népvándorlást?

Használhatnák-e ellenrendszabályok?

Nem, a francia városok lakossága nem csökken, sőt állandóan nő. Drága növekedés: minden újabb lakossal, mely a mezőről oszon be; generációk halnak ki. Beszélhetnék a kísérletekről, melyek itt Franciaországban akarják röghöz kötni a francia parasztot. Hogy a mezőgazdasági minisztériumban egy osztály létesült, mely a benső kolonizációval foglalkozik. Hogy Bretagne-ból, — a termékeny és vallásos Bretagne-ból, mely még bőven szül — családokat visznek délnyugatra, az elnéptelenedett mezőségekre.

Toldozó, foldozó, meddő erőfeszítések ezek: a paraszt „felszabadult”. Beszélhetnék a rendszabályokról, a melyekkel orvosolni akarják a felületi okokat: a gyermekek után fizetendő állami jutalomdíjakról, a gyermektelenek és agglagények megadóztatásáról, a gyermekszaporodás érdekében hozandó új jogireformról — részben megvalósítandó intézkedésekről, a strasburgi születési konferenciákról — a bajon gyökerében se intézkedések, se kongresszusok nem segíthetnek. Prémiumokkal és határozati javaslatokkal nem szűlt meg Franciaországnak egyetlen gyermeket. Az egyetlen orvososság, ami az elnéptelenedés folyamatát megállíthatja, a külföldiek beözönlése és beolvasztása. Ezt ma már a józanul gondolkozó franciák is belátják.

SPORT

Az 1925. évi nemzetközi válogatott mérkőzések. Az eddig lekötött válogatott mérkőzések sorrendjét alább közöljük: Január 18: Olaszország—Magyarország (Milánó). Február 24: Franciaország—Luxemburg (Luxemburg). Március 15: Belgium—Hollandia (Antwerpenben). Március 22: Olaszország—Franciaország (Torinóban). Április 12: Lengyelország—Törökország (Konstantinápolyban). Április 13: Dánia—Hollandia (Amsterdamban). Április 19: Ausztria—Franciaország (Párisban). Május 3: Magyarország—Ausztria (Bécsben). Május 21: Belgium—Magyarország (Brüsszelben). Május 24: Belgium—Sváje (Genfben). Június 7: Magyarország—Lengyelország (Krakóban). Június 14: Spanyolország—Olaszország (Velencében). Június 29: Franciaország—Magyarország (Budapestben). Július 12: Svédország—Lengyelország (Varsóban). Július 19: Magyarország—Jugoszlávia (Zágrábban). Október 11: Spanyolország—Ausztria (Bécsben).

Egy jókarban levő

Zongora

eladó. 112

Cím a kiadóhivatalban.